

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי **דוד חנניה פינטו** שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי **מושה אהרן פינטו** זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי **חיים פינטו** זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

חומרת עוון לשון הרע

משה לא היה חוטא במי מריבה והיה זוכה להיכנס לארץ הקודש.

ומעתה נבין גם משום מה פתחה התורה בכעסו של ה' על משה לפני הזכרת מתן תורה שהינו עניין חשוב ביותר והיה ראוי להיכתב בתחילה. נראה לבאר שכאשר בני ישראל שלחו את המרגלים לתור את הארץ, המרגלים שבו ממסעם בארץ הקודש והביאו את דיבת הארץ רעה. וכפי המבואר בדברי המרגלים גרמו לבכייה גדולה בקרב בני ישראל, בכי שכל מהותו היה בכי של חינם כיון שדברי המרגלים היו מנותקים ורחוקים מן האמת, ועל כן לא היתה כל סיבה לבכיים של עם ישראל, וביותר, שהקב"ה הבטיח להם שיכניסם לארץ זבת חלב ודבש, ורק בשל הבטחה זו היה להם להאמין בלב שלם שאכן עתידים המה להיכנס לארץ קדושה ומבורכת ולא להתפתות אחר דברי המרגלים.

והנה אותו יום בו שבו המרגלים מלתור את הארץ היה יום ט' באב ועל כן אמר להם הקב"ה - אתם בכיתם בכי של חינם, סופכם שביום זה תבכו בכייה לדורות, שכפי הידוע שני בתי המקדשות - הראשון והשני נחרבו ביום ט' באב ולפיכך יום זה נקבע לדורות כיום אבל צום ומספד.

והמתבונן יראה שעוונם של ישראל וכישלונם בעוון לשון הרע אף הוא סובב את חטאו של משה אשר גרם לו שלא להיכנס לארץ הקודש. שכפי האמור בדברי הלשון הרע של המרגלים על ארץ הקודש גרם לבכי של חינם אשר בסופו של דבר הביא לבכייה לדורות ביום ט' באב בשל חורבן בית המקדש. אם כן חטאם של ישראל בקבלת לשון הרע בשומעם את דברי המרגלים גרם למשה לחטוא במי מריבה ולא להיכנס לארץ הקודש, שכאמור בני ישראל התחייבו בחורבן הבית בגין חטא זה, ואלמלי היה משה בונה את המקדש, הקב"ה לא היה רוצה להחריבו והיה הדין נותן לכלות את בני ישראל מבחינה גופנית בשל חטא הלשון הרע.

ורצה משה ללמד לישראל שאדם הלומד תורה במלוא החשק וההתלהבות אך עם זאת הוא דובר לשון הרע, תורתו אינה שווה במאומה בעיני המקום ברוך הוא. וכידוע הקב"ה מוותר על כבודו אך אינו מוותר על כבוד בריותיו. ומשום כך יום הכיפורים מכפר על חטאים שבין אדם למקום אך אינו מכפר על חטאים שבין אדם לחברו, ללמדך עד כמה כבודם של ישראל יקר וחשוב בעיני הבורא יתברך.

ומציאות זו שבה עונשו של משה שנגרם בשל חטאם של ישראל בלשון הרע, הוקדם לפני מתן תורה, באה ללמד שדרך ארץ קדמה לתורה, ופה שדובר לשון הרע אינו יכול לפלפל בדברי תורה, וקודם כל, על האדם לנקות את פיו מדברי לשון הרע ורק אחר כך יכול הוא לשבת ולהגות בדברי התורה הקדושה. לכן התורה כתבה בתחילה על חטא מי מריבה ורק אחר כך דיברה על מתן תורה.

"ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה."
(דברים ג, כו)

פרשת ואתחנן פותחת בבקשתו של משה להיכנס לארץ הקודש ותגובת הקב"ה שמסרב לבקשת משה, ואף מגלה חרון אפו, כנאמר בלשון הפסוק "ויתעבר ה' בי" - שהוא לשון כעס. והנה ידוע שמשה נענש שלא להיכנס לארץ הקודש משום שהכה על הסלע במקום לדבר עימה, ובזה שינה מציווי ה' שציוה עליו לדבר אל הסלע ובכך להוציא ממנה מים, אך משה עשה דין לעצמו והכה על הסלע ולפיכך נענש שלא להיכנס לארץ הקודש. ולמרות שמשה התחנן לפני הגבורה לזכות להניח מדרך רגלו על אדמת ארץ הקודש, הקב"ה סירב להיענות לבקשתו ואף הוסיף ואמר לו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה".

ועל עניין זה קשה מדוע משה אומר "ויתעבר בי ה' למענכם" שפירושו שכעסו של הקב"ה עלי היה בגללכם, הרי כעסו של ה' על משה היה על כך ששינה מציווי והכה על הסלע במקום לדבר עימה, ולכאורה משה במעשיו הוא זה שסובב את חרון אף ה' ומדוע התבטא שהקב"ה כעס עליו בגלל עם ישראל.

ונראה להשיב על אלו השאלות שמלכתחילה משה היה ראוי להיכנס אל ארץ הקודש, אך הקב"ה ברחמיו הרבים ידע שאם משה יכנס לארץ ישראל, הוא זה שגם יבנה את בית המקדש, ומכיון שמשה הוא זה שיבנה ויקים את המקדש, בהכרח שבית המקדש לא יחרב, וכאשר בני ישראל יחטאו לפני ה', הקב"ה יאלץ לפגוע בהם במקום בבית המקדש. וסיבת הדבר, כי כל דבר שמשה התעסק בו ויצר אותו היתה לו תקומת עולמים ולא נחרב לעולם, לפיכך אם משה היה מקים את המקדש, הקב"ה לא היה רוצה להחריבו מפני קדושתו הרבה, ובאין דרך אחרת להעניש את עם ישראל על חטאייהם, היה צריך לפגוע בגופם בכדי לכפר על עוונם.

ומשום שהקב"ה חס על בניו ולא רצה ליטול את נשמתם, על כן העדיף להשליך את חמתו על עצים ואבנים על ידי החורבן המקדש ובלבד שלא לפגוע בחיי בניו. ומסיבה זו סובב הקב"ה את חטא מי מריבה לפתחו של משה, על מנת שחטא זה ימנע בעדו את הזכות להיכנס לארץ הקודש וכך בני ישראל לא יתחייבו בנפשם והקב"ה יבחר להחריב את בית המקדש תחת נטילת נשמתם. ולמעשה משה חטא במי מריבה ונענש על כך שלא להיכנס לארץ הקודש רק בגלל בני ישראל, ואלמלא בני ישראל היו עתידים לחטוא לפני ה' יתברך ולהתחייב בגלות, לא היתה נמנעת ממשה הזכות להיכנס לארץ, אך מכיון שהקב"ה ידע שבני ישראל עתידים לחטוא לפניו ולהתחייב בשל כך, על כן סובב את הדבר שבית המקדש לא יוקם על ידי משה וכך יוכל להיחרב ולכפר על עם ישראל.

ומעתה מובן מדוע משה אמר "ויתעבר ה' בי למענכם", שכאמור כל כעסו וחרונו אפו של ה' יתברך על בני ישראל בא ונגרם בגללם, שלולא הם וחטאייהם שעתידים לעשות,

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 18:43 | 18:58 | 18:50 | 19:00

מוצאי שבת 19:55 | 19:58 | 19:57

רבינו תם 20:34 | 20:32 | 20:34 | 20:33

הילולא דצדיקיא

- טז - רבי משה פרדו
- יז - רבי דניאל פינטו זיע"א
- יח - רבי ישראל זיתון
- יט - רבי יעקב כולי בעל ה'מעם לועז'
- כ - רבי יוסף צוברי
- כא - רבי אהרן מבעלז
- כא - רבי יעקב אורנשטיין
- כב - רבי מרדכי בר הלל בעל ה'מרדכי'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפנקסו של מו"ר
הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

גמילות חסדים מצילה חיים

המכתב המרגש הבא הגיע אל משרדנו בצרפת, וכך כתב בעל המכתב:

הפעם הראשונה בה הכרתי את רבי דוד פינטו שליט"א הייתה כאשר התקבלתי אצלו כדי לבקש ברכה, לאחר שחלפה עלי שנה קשה בה סבלתי ממספר בעיות רפואיות אשר טרם נמצאו להן דרכי רפואה.

נכנסתי אל כבוד הרב ללא שעלה בדעתי מה יאמר לי הרב, וסיפרתי לו על מצבי.

הרב הפסיק אותי מדיבורי ושאל אותי שאלות שונות, ואחר כך הבטיח שאראה שיפור ניכר בפרנסה וכמו כן אראה שיפור בשלום הבית שלי.

שמחתי מאד לשמוע את ברכתו בתחומים אלו, אולם כאמור הסיבה שבאתי אליו היו המחלות השונות שתקפו את גופי, ועל כן המשכתי עוד לספר לו על הצנתור שעברתי, ועל הסיבוכים שנגרמו מהצנתור הזה.

אך הרב שוב הפסיק אותי מסיפורי והחל לשאול אותי על כפות רגליי.

הייתי המום! אחת המחלות מהן סבלתי קשות הייתה מחלה במערכת העצבים שגרמה לי לבעיות נוירולוגיות ברגליי בכלל, ובכפות רגליי בפרט, ואיך אם כן ידע על כך הרב?!

התחלתי לפרט באוזני הרב על מצב רגליי ועל המחלה הזו שסבלתי ממנה רבות, כשלפתע עצר אותי הרב ושאל: "מיהו יעקב?"

לא היה לי מושג למי הרב מתכוון בשאלתו, ולכן עניתי לו שאיני יודע במה מדובר.

לאחר מכן חזרנו לשוחח על מחלותיי השונות, והפעם הורה לי הרב שעליי להוריד את כמות הסוכר באוכל ולהיזהר מצריכת כולסטרול. גם כאן הופתעתי מדברי הרב, שהתאימו באופן מדויק לדברי הרופאים שאמרו לי לאחרונה שעליי להתחיל לעקוב אחרי אחוזי הסוכר בדם.

כך המשכנו בשיחתנו, כשבמשך כל זמן השיחה הרב היה נראה מודאג, וחזר ואמר לי כמה וכמה פעמים שנס גדול נעשה לי, כי חודשים ספורים לפני כן ריחפה מעל ראשי גזירת מוות ביום השבת, וזכיתי להינצל ממנה בזכות מצוה שקיימתי.

כשניסיתי לברר באיזו מצוה מדובר הרב אמר שהוא אינו יודע, אבל הוא בטוח שהמצוה שקיימתי היא זו שהצילה את חיי.

כמו כן התפלאתי לשמוע מהרב שהוא יודע שמחלתי התחילה להכאיב לי ביום שבת בשעות אחר הצהריים - דבר שהיה מדויק להפליא! בסיום שיחתנו הורה לי הרב להמשיך לקיים מצוות ולהרבות בשעות לימוד התורה וברך אותי בברכת רפואה שלימה.

לאחר כל זאת חזרתי הביתה נרגש, סיפרתי לאשתי תחי' על כל מהלך השיחה וגם מסרתי לה את הוראת הרב שליט"א שעלינו להמשיך לקיים מצוות ועליי להוסיף שעות בלימוד התורה הקדושה.

אולם פרט אחד מכל השיחה המעניינת הטריד אותי ולא נתן לי מנוחה: לא הצלחתי לגלות מיהו יעקב שעליו שאל אותי הרב. כך התהלכתי במשך היום כולו תפוס בהרהורים ותוהה ביני לבין עצמי: מיהו יעקב?

באמצע הלילה התעוררתי פתאום. אהה! נזכרתי

ביעקב ובפנים שלו!

בשבת בה חליתי בפעם הראשונה השתפנו אשתי ואני בסמינריון שנערך מיום רביעי עד יום ראשון. ביום חמישי, הכרתי משתתף אחר אשר כמוני חבש כיפה לראשו, הצגתי את עצמי בפניו ושאלתי אותו מה בדעתו לעשות בסעודות השבת. היהודי, שהזדהה בשם יעקב, אמר שהיה בכונתו ללכת לקנות לעצמו אוכל כשר עבור סעודות שבת המלכה. מיד אמרתי לו שאין כל צורך בדבר שכן הוא מוזמן לאכול יחד איתנו, היות והאוכל שהבאנו רב הוא ובודאי יספיק לכולנו בשפע רב. יעקב נענה להזמנתי אך הוסיף ואמר שיבא עימו מה שיוכל.

שבת נפלאה ומהנה עברה על כולנו, ומאז נמשכת ידידותי רבת הימים עם יעקב יקר זה.

לאחר שנזכרתי בכל פרטי המעשה שבתי לרבי דוד פינטו שליט"א, וסיפרתי לו על יעקב ועל פגישתנו בסמינריון.

פני הרב אורו, והוא פסק מיד שמצוות הכנסת אורחים שנהגתי ביעקב היא שהצילה את חיי ממוות באותה שבת. עוד הרחיב הרב והסביר לי ברגש רב אודות חשיבות מצוה זו, ועד כמה איננו מודעים מספיק לכוחן העצום של פעולות חסד פשוטות אלו.

לאחר מכן הפציר בי הרב שאפרסם אודות כוח מצוה זו, ושב וחיזק אותי באמונתי ואיחל לי רפואה שלימה וכל טוב סלה.

בטוב טעם

טעמי מנהגי ישראל

אחר ברכת הלבנה נוהגים לומר "דוד מלך ישראל חי וקים".

וכמה טעמים בדבר: אם מפני שמלכות דוד נמשלה ללבנה והיא עתידה להתחדש כמותה.

ועוד, כשם שהלבנה הולכת ומתמעטת אחר ט"ו יום, כך נתמעטה מלכות בית דוד אחר שמלכו ט"ו מלכים. וכשם שהלבנה מתחדשת, כך עתידה מלכות דוד להתחדש.

ועל דרך הרמז; "דוד מלך ישראל חי וקים", במנין גימטריא 'ראש חודש'.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"נחמו נחמו עמי". (ישעיה מ.)

הקשר לשבת: הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין

החל משבת שאחרי תשעה באב, והיא אחת מתוך שבע הפטרות מספר ישעיה הנקראות בשם: "שבעה דנחמתא"

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

הסתגלות קצרה

וזה כבר נבחן בכור הנסיון, שנצירת הלשון מרע והאזנים משמיעת דבורים אסורים, לא יקשה על האדם רק שבועות אחדים, כי אחר כך בראות העם שזה האיש ימאן לדבר ולשמוע לשון הרע וליצנות, יחדל כל מספר מלספר עוד לאיש כזה וילך עם הסחורה הזו של לשון הרע ורכילות למי שירצה לקחתה, בראותו כי לא לכבוד ותפארת יהיה לו בעיני האיש הזה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הכרה בניסי העבר מתוך התבוננות בהווה

לאחר ניצחונם של ישראל במלחמת סיחון ועוג, משה רבנו פונה אל ה' בתפילה ובשבח ואומר לו "אתה החילות להראות את עבדך". ועל דברים אלו שאמר משה נשאלת השאלה, וכי רק עתה לאחר מלחמת סיחון ועוג משה הבחין בניסים הגדולים שעשה ה' לבני ישראל, הלא ראה בידו הגדולה של הקב"ה כבר בניסי יציאת מצרים ובניסי המדבר, ומה טעם אמר משה "אתה החילות".

ונראה לומר שהנה מצוי שבני אדם אוהבים עד מאוד להיות קשורים ומחוברים לחפצים עתיקים אשר מעוררים בהם רגשות נסתרים. כמו כן, ככל שדבר מה הינו ישן יותר ועתיק יותר, כך מחירו ושווי הולכים ועולים פי כמה וכמה. אם ניקח כלי חרס בן ימינו וכלי חרס עתיק יומין, אין ספק שכלי החרס השייך לדורות עברו יעלה הרבה יותר ללא השוואה כלל לכלי החרס בן ימינו.

אך בעוד שהדברים נכונים ותקפים לגבי חפצים גשמיים וחומריים, כאשר הדבר נוגע למסורת עתיקה אשר על פיה נהגו אבותינו בדורות עברו, ישנה נטייה להתנתק מן המסורת הגלותית ולהתחבר לדברים חדשים אשר נושבת מהם רוח של חידוש וקידמה. ומשום כך הכריזו ראשי הציונות בגאווה גדולה שיש בה משום הטיפשות "עולם ישן עדי יסוד נחריבה", משמע שכל כוונתם היתה להקים דור חדש המנותק מכל סממן וזכר לדורות עברו שריח הגלותיות נודף מהם.

ועל פי זה נראה להוסיף ולומר שבכדי שאדם אכן יוכל להתחבר אל העבר של עם ישראל ואל החלק הרוחני העתיק עליו מושתת ומיוסד עם ישראל, דהיינו ניסי יציאת מצרים וניסי המדבר, קודם כל עליו להתרגש מהניסים שהקב"ה עושה לו מידי יום ביומו בכך שמקיים את גופו ונשמתו בחסד וברחמים. ואמנם התרגלנו לראות בקיום גופנו מעשה של חוקי הטבע, אך אם נתבונן, נכיר ונדע שאין זה מעשה הטבע כלל ועיקר, אלא ישנו מי שמפעיל את הטבע ומשגיח על גופנו שיוכל להתקיים ולפעול את פעולתו. והוא שאומרים לנו בברכת אשר יצר "אם יפתח אחד מהם או ייסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת". ואם הדברים תקפים ונכונים לגבי נקבים קטנים המצויים בתחתית גוף האדם, קל וחומר שיפים הדברים ונכונים פי כמה כאשר הדבר נוגע למערכות מרכזיות האחראיות על תפקוד גוף האדם כמערכת הלב והנשימה.

ומתוך התבוננות בערכם של הניסים הקטנים והגדולים הקורים עימנו יום יום שעה שעה, נוכל להרגיש את הערך האמיתי של ניסי יציאת מצרים וניסי המדבר שנעשו לאבותינו. אך אם האדם אינו מתרגש מן הניסים הקורים עימו וסביבו דבר יום ביומו, כיצד יבוא להתרגש מניסי העבר.

והוא שאמר משה "אתה החילות", רצונו לומר שמתוך שהתרגש לראות את ניסי ה' שקרו עימו בזמן הזה - ניסי מלחמת סיחון ועוג, נתעורר בו רגש גדול כלפי הניסים שקרו בעבר, והוא החל לחוש את עוצמתם וגדלותם של ניסי ה' ביתר שאת.

אחד מן החסידים שלנו הגיע לארץ הקודש כדי לקיים מצוה מסוימת. כאשר חצה את הכביש הוא לא הבחין במכונית שבה מולו, ונהג המכונית שלא רצה לפגוע בו עצר בחריקת בלמים, איבד את השליטה על הרכב והתהפך. כתוצאה מהתהפכות הרכב, שני הנוסעים שהיו בו מתו ואילו החסיד שלנו נשאר חי ללא כל פגע. בשומעי את סיפור המעשה, נדעזעתי כולי כיצד דוקא שני נוסעי המכונית מתו ואילו ידידנו נשאר חי כשהוא בריא ושלם. ולמעשה בכל פעם שאנו יוצאים לרחוב וזוכים לשוב לביתנו בשלום - זהו נס גדול, ורק על עצם נס זה צריכים להודות לקב"ה בלי סוף.

ומתוך שנעשה הרגל לעצמנו להתבונן בניסים הקטנים והגדולים הקורים עימנו בחיי היום יום, נצליח להודות ולהכיר טובה לה' על הניסים והנפלאות שעשה לאבותינו, ואשר זיכרונם מחבר ומקשר כל יהודי לשושלת המפוארת ממנה בה.

אמרי שפר

מדרשי חז"ל על פרשת השבוע

יש מתנות בחינם

"ואתחנן אל ה'". (דברים ג. כג)

זה שאמר הכתוב "ושמעת אל תחנת עבדך". (מלכים א; ח. ל). הרבה שמות נקראת התפלה; תפלה, תחנה, צעקה, זעקה, שוועה, רנה, פגיעה, נאקה, קריאה, עתירה, עמידה, חילו.

ולמה לא נתפלל משה אלא בלשון תחנונים, שנאמר **ואתחנן אל ה'?** אלא בשעה שעמד משה ואמר לפני הקדוש ברוך הוא "הראני נא את כבודך", אמר לו; רבונו של עולם הראני נא באיזו מדה אתה מנהיג עולמך. אמר לו הקדוש ברוך הוא; אני אראה לך "ויאמר אני אעביר כל טובי". אמר לו הקדוש ברוך הוא; איני חייב לבריה כלום, אלא **חנם** אני נותן להם, שנאמר "וחנותי את אשר אחון".

אמר לו משה; א"כ עשה עמי מצוה ותן לי חנם. לפיכך אמר **ואתחנן**. ("מדרש תנחומא")

בפעם הראשונה

"ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש". (דברים ד. יט).

לפי שעדיין לא ראו שמש ולא ירח - מפני שהענן מקיף אותם. אמר להם משה; עתידים אתם לראות שמש וירח, ואל תחשבו שהם אלוהות, אלא הקדוש ברוך הוא בראם להאיר על הארץ. וזהו שנאמר "אשר חלק ה' א-להיך אותם לכל העמים", שעובדים להם. אף על פי שאתם רואים שאין הקדוש ברוך הוא פורע מאותן אלהות שאיני סותרם יש להם ממש, לא כן אלא מחליקן בדברים כדי שיהיו סבורין שיש בהם כח להציל עצמה, וכדי שלא יפרישו מהם מלעבדם, למצוא עונם ולשנוא אותם.

("מדרש אגדה")

מסר אישי

"אנכי ה' א-להיך". (דברים ה. ו).

למה נאמרו עשרת הדברות בלשון יחיד? כדי שיהא כל אחד ואחד אומר; אני נצטויתי. בשבילי נתנה התורה כדי שאקיימנה. ולא שיאמר דיו לעולם חוץ ממני.

דבר אחר; מפני שהיחידים עברו על עשר הדברות.

מיכה ביטל **אנכי** בפסלו אשר עשה.

ירבעם ביטל **לא יהיה לך** בשני עגלי הזהב.

בן הישראלית ביטל **לא תשא**.

מקושש ביטל **זכור**.

אבשלום ביטל **כבוד**.

יואב ביטל **לא תרצח**.

אמנון ביטל **לא תנאף**.

עכן ביטל **לא תגנוב**.

ציבה ביטל **לא תענה** שנאמר "וירגל בעבדך".

אחאב ביטל **לא תחמוד** בכרם נבות. לפיכך נאמרו בלשון יחיד.

("פסיקתא זוטרותא")

פלגי מים

שבת נחמו' מסמלת בדור הגלות וההסתר פנים את ההכרזה על פתיחת ימי 'בין הזמנים', ימים שנועדו לרענון ואגירת כוחות מחודשים לקראת פתיחת שנת הלימודים החדשה בכל מסגרות הלימוד התורניים, בתלמודי התורה, בישיבות הקדושות ובכוללי האברכים.

כהורים, עלינו לדעת שימים אלו אמנם נתפסים כימי חופשה ומרגוע, אך לאמיתו של דבר ההיפך הוא הנכון; ימי בין הזמנים הם הימים הכי עמוסים ולחוצים לא רק מההיבט הטכני, מצידו של המטבע הכלכלי, אלא בעיקר מהאחריות החינוכית הרובצת לפתחנו:

ימי בין הזמנים הם המבחן האמיתי של ההורים, בתקופה של שלשת השבועות בהם הם מארחים את בניהם הבוגרים השבים מבתי המדרש, עלולים לצוץ אתגרים חינוכיים המעמידים בסכנה את עתידם הרוחני של הבנים ומי שאינו מגיע מוכן לימים אלו, כדאי שיפנה לחכמי ישראל שידריכו אותו בקצרה על דרך החינוך בימים אלו.

מלבד האחריות החינוכית על מה שקורה בתוך הבית פנימה, אנו נפנה את המבט דווקא על מה שקורה מחוץ לבית, כאשר יוצאים מהחממה הביתית, מהמקום המוגן והשמור לעבר המרחב הציבורי, ובמיוחד כאשר יוצאים לאתרי בילוי ונופש, שאז החומרה גדלה שבעתיים. אז יש לפקוח עין מראש ולדעת האם הבילוי והנופש אכן שווים את הנזקים הרוחניים שעתידיים להיות אסון לעתיד החינוך שלנו.

שמירת העיניים היא העמוד המרכזי שעליו עומדת דמותו הרוחנית של כל אחד, הכל נובע ממנה. מפיהם ומפי כתבם של גדולי התורה למדנו, כי בשמירת העין ובשמירת הפה תלויה אישיותו של האדם. ידוע שהשל"ה הקדוש הבטיח לתלמידיו, כי אילו ישמרו על עיניהם ופיותיהם, יזכו להגיע למדרגות של קדושה גבוהות ונאצלות, שכן באברים אלו תלויה עיקר טהרתו וקדושתו של אדם.

בירושלים התגורר צדיק ידוע, הגאון רבי זאב צ'צ'יק זצ"ל, רבי ועלועל נקרא בפי מקורביו.

שלא ילך, חשש הלה אולי אבא אינו רוצה להטריחו, והתחיל להסביר שאין לו בכך שום טרחה, ועדיין הוא רואה שאבא מהסס. ולכן שאל אותו: אולי בגלל שיש לו חשש חמץ על התרופות, וזוהי סיבת ההיסוס. הרי אפשר לברר. אמר לו אבא: לא, התרופות הן עכשיו שאלה של פיקוח נפש ממש, ואין כאן מה לחשוש מחששות של חמץ וכדו'. ועדיין הוא רואה שאבא מהסס שלא ילך. והתחיל להגדיל את הפצרותיו.

"אמר לו אבא: אומר לך את האמת. הרי בית המרקחת הוא בלב רחוב יפו, וצריך להגיע לשם באוטובוס, ובודאי אי אפשר לשמור כראוי על קדושת העינים, ואיני יכול לפעול בנפשי שבגללי יארע זאת... והיות שאני רואה שרצונך עז ללכת, והדבר גובל בפיקוח נפש ממש, אם תבטיחני נאמנה שתשמור את עיניך, באופן שלא תיכשל ח"ו בשום ראייה אסורה רח"ל - אתה יכול ללכת, אבל זכור את התנאי! הלה הבטיחו, והביא לו את התרופה הביתה, ומיד כשנכנס לא נגע אבא בתרופות, אלא שאל אותו בפסקנות: האם קיימת את התנאי? כשהשיב לו הלה: הן! - נחה דעתו, ורק אז השתמש בתרופות".

להעפיל לדרגות גבוהות

דברים דומים נשמעו גם מפי גאון המוסר מרן רבי אליהו לאפיאן זצ"ל. בהזדמנות אחת התבטא, כי בחורים צעירים יכולים להגיע במשך זמן קצר, אם רק ירצו בכך, לדרגות נשגבות וגבוהות, עליהם להרגיל את עצמם, אמר, בשלש שמירות: בשמירת העיניים, בשמירת הלשון ובשמירת המחשבה.

"אכן", הוסיף, "כל ההתחלות קשות, אך עליהם לדעת כי ההרגל לכל דבר הוא שלטון".

רמז לכך נתן סניגורם של ישראל, רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל. רבי לוי יצחק דרש כחומר את האותיות הסמוכות סמ"ך, ע"ן, פ"א וצד"י. וכך אמר: האות סמ"ך סגורה היטב מכל צדדיה, שלא כשאר אותיות האל"ף ב"ת, מלבד זאת, הרי שאות זו היא תחילתה של המילה 'סגירה'. וזהו שרמזו לנו: 'סגור' עיניך וסגור את פיך, שלא לראות את שאין לראות ושלא לדבר את שאסור לדבר, ואז תזכה להיות 'צדיק'...

הוא היה ידוע כאחד מבאי ביתו הקרובים של הגרי"ז זצ"ל מבריסק, ונודע ביראתו המופלגת. בהזדמנות אחת סיפר רבי ועלועל לבני משפחתו, את ששמע מפי ישיש אחד שעוד זכה להכיר את אחד מתלמידיו של מאור הגולה, בעל 'קצות החושן' זצ"ל. וכך סיפר:

למדתי פרק זמן אצל מורי ורבי הקדוש, בעל 'קצות החושן'. בסוף הזמן, כשעמדתי לחזור לביתי, נכנסתי אל הרבי כדי ליטול ממנו ברכת פרידה. נכנסתי אל הקודש פנימה ואמרתי לרבי כי באתי להיפרד טרם אחזור הביתה.

הרבי התבונן בי ולא אמר מאומה. לפתע תפס את ידי, לפת אותה בחזקה בידו והחל לחזור בנעימות על דבריו של החכם מכל אדם: "שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך".

כאן נח מעט הרבי, פניו האדימו וכמו זעקה נפלטה מפיו. כשהוא מנענע את ידי בחוזקה, ידי נתונה בידו, המשך והטעים בסילודין את המשכו של הפסוק: **ודע**, שוב חזר וזעק כשכולו לפידים ומראהו נורא: **כי... על... כל... אלה... יביאך... האלהים... במשפט...**

זאת היתה פרידתו של בעל 'קצות החושן' מתלמידיו. לא שיחה מוסרית ולא הברקה שנונה. לא ב'חושן משפט', הראה את ידו הגדולה, ולא בתורת היראה והמוסר, רק פסוק אחד. פסוק 'פשוט' מספר קהלת. ללא רש"י וללא מדרש...

שנים חלפו מאז יום זה, סיפר התלמיד, ועדיין מקנן בליבי הפחד והמורא מלעבור על נדנדוד קל של עבירה, רחמנא לצלן. באזני עדיין מהדהדת בת קולו של הרבי. ואת זאת צריך כל אחד לזכור כאשר הוא יוצא לרחוב. לזכור כי לכל עבירה יש מחיר ותשלום.

שאלה של פיקוח נפש

בספר 'תורת זאב' מספר בנו של רבי זאב צ'צ'יק: "באחד מימי חול המועד פסח הרגיש אבא חולשה בלב או עליית לחץ דם, והיה זקוק מאד לתרופה. הדבר קרה בלילה, כשבתי המרקחת היו כבר נעולים. הדבר נודע לאחד ממכריו ומיד התקשר עם אבא בטלפון, ואמר לו שהוא מוכן להשיג עבורו את התרופות הדרושות בבית מרקחת תורן ברחוב יפו.

"הלה הופתע לשמוע בטלפון שאבא מהסס